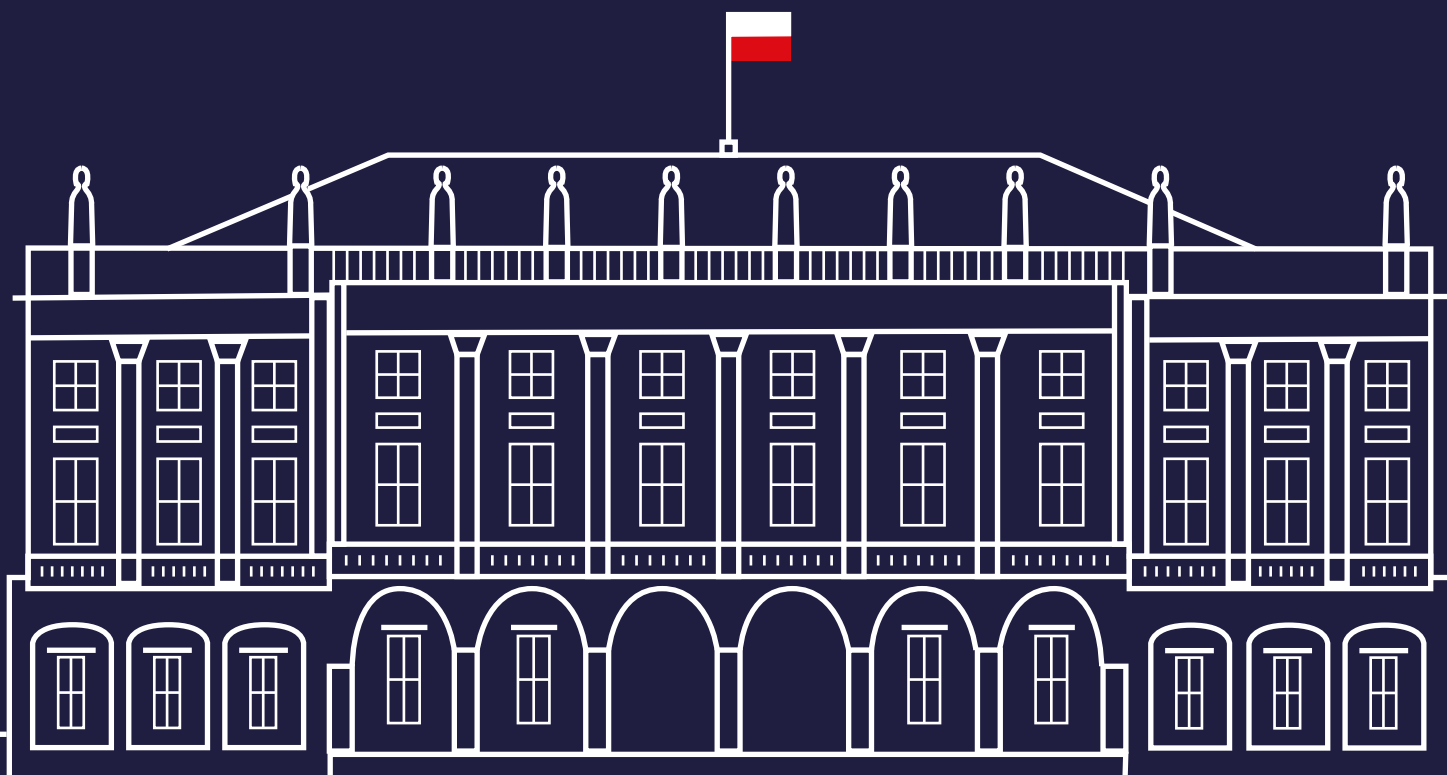

SCENARIUSZE LEKCJI

Prezydent RP

Autorki i autorzy: zespół „Młodzi głosują+”

Projekt i skład graficzny: Marek Łomacz

Redakcja: Barbara Kostrzewska

Warszawa 2020

Program:

Projekt realizowany przez:

Partner projektu:

Program „Młodzi głosują+” jest realizowany w ramach projektu nr POWR.03.01.00-00-T065/18 pt. „Aktywizacja społeczna i obywatelska młodych ludzi w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych”, zwanym dalej Projektem. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Priorytet III: Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, Działanie 3.1 Kompetencje w szkolnictwie wyższym.

LEKCJA 1

Rola i kompetencje Prezydenta RP

CELE W JĘZYKU UCZNIA/UCZENNICY

Potrafię:

- Wyjaśnić, jaką funkcję pełni prezydent w polskim systemie politycznym.
- Wymienić wybrane kompetencje prezydenta.
- Określić, jak wybierany jest prezydent.
- Wskazać, kiedy odbywają się najbliższe wybory prezydenckie w Polsce.

CZAS TRWANIA

45 min.

METODY I FORMY PRACY

- Praca indywidualna.
- Praca w parach.
- Praca z tekstem.
- Dyskusja.

ŚRODKI I MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

- Karta pracy – **załącznik nr 1**.
- Wydrukowany **załącznik nr 2** (lub lista wypisana na tablicy).
- Markery/kreda.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. WPROWADZENIE

Zapytaj uczniów i uczennic, czy wiedzą, kto obecnie jest prezydentem w Polsce. Poproś ich także o przypomnienie sobie, jak nazywał się i kiedy sprawował władzę pierwszy polski prezydent.

Odpowiedź: *Pierwszym Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej był Gabriel Narutowicz, który został mianowany na to stanowisko 11 grudnia 1922 r.*

Podaj klasie cele lekcji zamieszczone na początku scenariusza.

2. PREZYDENT W PRZEKAZACH MEDIALNYCH

Poproś uczniów i uczennice o przypomnienie sobie wiadomości dotyczących prezydenta, jakie ostatnio widzieli lub czytali (w telewizji, radiu, gazecie, Internecie). Zapytaj, czego one dotyczyły i z jakimi uprawnieniami Prezydenta RP mogą być związane. Następnie zwróć uwagę, że to, o czym mówią, stanowi tylko część kompetencji Prezydenta RP, dlatego w dalszej części lekcji poznają wiele innych zadań, jakie wykonuje osoba piastująca to stanowisko.

3. KOMPETENCJE PREZYDENTA

Podziel klasę na pary, które następnie poproś o zapoznanie się z materiałem z **załącznika nr 1** – przeczytanie tekstu, a później uzupełnienie tabelki znajdującej się pod nim. Zbierz od uczniów i uczennic odpowiedzi, np. prosząc każdą parę o podanie jednego z uprawnień Prezydenta RP. Na koniec możesz uzupełnić tabelkę o brakujące elementy według klucza:

NAJWAŻNIEJSZE KOMPETENCJE PREZYDENTA:

Uprawnienia głowy państwa	Funkcje wykonawcze	Uprawnienia ustawodawcze	Uprawnienia w zakresie władzy sądowniczej
<ul style="list-style-type: none"> • Reprezentowanie państwa na zewnątrz • Mianowanie ambasadorów Polski • Ratyfikowanie umów międzynarodowych • Nadawanie odznaczeń • Nadawanie polskiego obywatelstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwierzchność nad siłami zbrojnymi • Powoływanie rządu i premiera • Wydawanie rozporządzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • Prawo zgłaszania własnych projektów ustaw • Podpisywanie ustaw i prawo weta • Rozwiązanie parlamentu w ściśle określonych sytuacjach 	<ul style="list-style-type: none"> • Powoływanie sędziów • Możliwość korzystania z prawa łaski

4. KTÓRE KOMPETENCJE SĄ NAJWAŻNIEJSZE?

Przed lekcją wypisz na tablicy kompetencje Prezydenta RP lub wydrukuj na formacie minimum A3 listę z **załącznika nr 2** i w odpowiednim momencie umieść ją np. na tablicy czy na ścianie. Zadbaj o to, by wcześniej lista nie była widoczna dla uczniów i uczennic. Następnie rozdaj kredę (jeśli lista jest na tablicy) lub markery (jeśli lista jest na kartce). Zadaniem uczniów i uczennic będzie zdecydowanie, które trzy kompetencje Prezydenta RP są – ich zdaniem – najważniejsze.

Każdy z uczniów i każda z uczennic ma trzy kropki do dyspozycji. Kropki należy umieścić przy tych trzech kompetencjach, które uczeń/uczennica uważa za najważniejsze. Wszystkie trzy kropki można też przypiąć przy jednej kompetencji, jeśli zdaniem ucznia/uczennicy jest ona kluczowa. Przykład:

Marcin decyduje, że swoje trzy kropki rozdzieli na trzy kompetencje: reprezentowanie państwa na zewnątrz, zwierzchność nad siłami zbrojnymi oraz nadawanie polskiego obywatelstwa.

Małgosia stawia dwie kropki na prawo zgłaszania własnych projektów ustaw i jedną na zwierzchność nad siłami zbrojnymi.

Julia decyduje, że wszystkie trzy stawia na powołanie rządu i premiera.

Po oddaniu głosów przez całą klasę podsumuj wyniki i podkreśl te trzy kompetencje, które zdobyły najwięcej punktów. W ramach podsumowania zapytaj uczniów i uczennice, czy zgadzają się z takim wynikiem, a następnie wysłuchaj krótko argumentów.

5. PODSUMOWANIE

Zwróć uwagę uczniom i uczennicom, że podczas tej lekcji dowiedzieli się, jak ważną funkcję w państwie pełni prezydent. Możesz dodać, że według Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej to właśnie prezydent „jest najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej i gwarantem ciągłości władzy państwowej”, który „czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji, stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium” (art. 126 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), a cały rozdział V Konstytucji jest poświęcony temu urzędowi i jego kompetencjom.

Dlatego właśnie udział w wyborach prezydenckich jest tak ważny. W roku 2020 wybory na Prezydenta RP powinny się odbyć 10 maja. Warto wziąć w nich udział, jeśli posiada się czynne prawo wyborcze, a jeśli jeszcze nie można samodzielnie głosować – zachęcić innych do pójścia na wybory. W zapoznaniu się z propozycjami poszczególnych kandydatów i kandydatek może pomóc **Latarnik Wyborczy**. To proste narzędzie opracowane przez Centrum Edukacji Obywatelskiej, które umożliwia porównanie swoich poglądów z deklaracjami komitetów wyborczych.

www.latarnikwyborczy.pl

Pierwszy obywatel Rzeczypospolitej

Władzę wykonawczą w Polsce sprawują prezydent i rząd. Prezydent – głowa państwa – jest wybierany na pięcioletnią kadencję w wyborach powszechnych, bezpośrednich, równych i tajnych. Jego główne zadanie polega nie na bezpośrednim sprawowaniu rządów, lecz na czuwaniu nad tym, by nie dochodziło do poważnych konfliktów między różnymi organami władzy. Prezydent odgrywa więc przede wszystkim rolę arbitra – tym silniejszego, że obdarzonego mandatem zaufania przez większość obywateli. Taką formę państwa, w której głową jest wybierany przez obywateli prezydent, nazywamy republiką. Prezydent RP dysponuje, oczywiście, typowymi uprawnieniami głowy państwa, takimi jak reprezentowanie państwa w stosunkach międzynarodowych, prawo ratyfikowania umów międzynarodowych (jednak na ratyfikację ważniejszych umów musi się zgodzić parlament), mianowanie i odwoływanie ambasadorów reprezentujących Polskę w innych krajach, nadawanie odznaczeń i polskiego obywatelstwa oraz stosowanie prawa łaski (to znaczy zmniejszenie lub darowanie skazanemu części albo całości kary). Jednak jego kompetencje są w istocie znacznie większe. Prezydent bowiem powołuje nowego premiera (premier i jego rząd muszą jednak uzyskać aprobatę Sejmu) oraz niektórych najwyższych urzędników państwowych (np. sędziów), jest także zwierzchnikiem polskich sił zbrojnych. W ramach uprawnień wykonawczych wydaje rozporządzenia, które mają m.in. doprecyzować, w jaki sposób wprowadzić zmiany przewidziane uchwaloną ustawą. Może występować z orędyem do Sejmu, Senatu lub Zgromadzenia Narodowego, rozpisać referendum (za zgodą Senatu) oraz zgłaszać własne projekty ustaw. Ponadto podpisuje ustawy, ma też prawo weta wobec praw uchwalonych przez parlament (oprócz ustawy budżetowej). Sejm może odrzucić prezydenckie weto, gdy w głosowaniu opowie się przeciw niemu 3/5 posłów. Prezydent ma również prawo zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z prośbą o zbadanie, czy ustawa jest zgodna z Konstytucją. W dwóch wypadkach jest uprawniony nawet do rozwiązania parlamentu – jeśli nie uchwali on budżetu we właściwym terminie i jeśli Sejm nie jest w stanie wybrać premiera.

Źródło:

https://koss.ceo.org.pl/sites/koss.ceo.org.pl/files/koss_przykladowa_lekcja_7.pdf

<https://www.prezydent.pl/prezydent/kompetencje>

Najważniejsze kompetencje prezydenta:

Uprawnienia głowy państwa	Funkcje wykonawcze	Uprawnienia ustawodawcze	Uprawnienia w zakresie władzy sądowniczej

Najważniejsze kompetencje prezydenta:

- Reprezentowanie państwa na zewnątrz.
- Mianowanie ambasadorów Polski.
- Ratyfikowanie umów międzynarodowych.
- Nadawanie odznaczeń.
- Nadawanie polskiego obywatelstwa.
- Zwierzchność nad siłami zbrojnymi.
- Powoływanie rządu i premiera.
- Wydawanie rozporządzeń.
- Prawo zgłaszania własnych projektów ustaw.
- Podpisywanie ustaw i prawo weta.
- Rozwiązanie parlamentu w ściśle określonych sytuacjach.
- Powoływanie sędziów.
- Możliwość korzystania z prawa łaski.

LEKCJA 2

Jak głosować świadomie?

Scenariusz lekcji dla uczniów w wieku 14-19 lat.

Załączniki do ćwiczeń przystosowane są do poszczególnych grup wiekowych – 14-15, 16-17 i 18-19 lat.

CELE W JĘZYKU UCZNIA/UCZENNICY

Potrafię:

- Wymienić co najmniej dwa źródła wiedzy o kandydatach na prezydenta.
- Znaleźć postulaty kandydatów na prezydenta na wybrane tematy.
- Wskazać co najmniej dwa sposoby na to, jak bardziej świadomie głosować.

CZAS TRWANIA

45 min.

ŚRODKI I MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

- Karty pracy – załączniki nr **1, 2, 3** i karta odpowiedzi – **załącznik nr 4**.
- Smartfony lub komputery.
- Dostęp do Internetu.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

TYDZIEŃ PRZED LEKCJĄ:

Na tydzień przed planowaną lekcją poinformuj uczniów i uczennice, że na kolejnych zajęciach będziecie rozmawiać o świadomym głosowaniu. Powiedz, że ich zadaniem będzie sprawdzenie przed planowanymi zajęciami, kto startuje w wyborach prezydenckich w 2020 roku, jakie programy wyborcze mają poszczególni kandydaci i czy programy te zostały umieszczone na oficjalnych stronach internetowych kandydatów. Poproś uczniów i uczennice o zapoznanie się z nimi.

W DNIU LEKCJI:

1. WPROWADZENIE

Przedstaw uczniom i uczennicom temat i cele lekcji wymienione na początku scenariusza. Zapytaj ich, czy wiedzą, kto startuje w tegorocznych wyborach prezydenckich, po czym poproś ich o wymienienie kandydatów. Powiedz, że w następnej części lekcji przyjrzymy się postulatam poszczególnych kandydatów.

2. KANDYDACI POD LUPĄ

Przygotuj karty pracy odpowiednie wiekowo dla danej klasy, a następnie rozdaj je uczniom i uczennicom. Ćwiczenie powinno zostać wykonane indywidualnie. Na kartach pracy znajdują się podpowiedzi, gdzie uczniowie mogą szukać rzetelnych informacji na temat kandydatów.

Zadaniem uczniów i uczennic będzie sprawdzenie poglądów kandydatów na temat stwierdzeń wymienionych na kartach pracy. Mogą przy tym korzystać tylko ze sprawdzonych źródeł informacji: oficjalnych stron kandydatów, serwisu mamprawowiedziec.pl itp. Na wypełnienie kart pracy mają 10 minut.

Do omówienia odpowiedzi uczniów i uczennic skorzystaj z gotowej karty odpowiedzi dla osoby prowadzącej lekcję.

Na zakończenie tej części lekcji zasugeruj klasie, że przed wyborami można wybrać np. trzy ważne dla siebie kwestie (choćby takie, które bezpośrednio nas dotyczą) i sprawdzić, jakie stanowisko wobec nich zajmują kandydujący. Zachęć wszystkich, żeby spróbowali tego sposobu przed nadchodzącymi wyborami prezydenckimi.

3. BAZA ŚWIADOMEGO WYBORCY

Zadaniem całej klasy będzie wspólne stworzenie bazy, gdzie warto szukać informacji pozwalających przygotować się do głosowania w sposób świadomy.

Poproś uczniów i uczennice, by indywidualnie poszukali i/lub zastanowili się nad przydatnymi narzędziami i stronami internetowymi, z których mogą dowiedzieć się więcej o kandydatach, ich programach i świadomym głosowaniu. Skorzystaj np. z **dokumentów Google**. Udostępnij uczniom i uczennicom dokument do edycji, gdzie będą mogli dodawać narzędzia i strony internetowe oraz ich krótki opis, tworząc wspólnie bazę świadomego wyborcy.

Zadanie dodatkowe:

Po zakończonej lekcji chętne osoby mogą zredagować to, co zostało wypracowane podczas lekcji, a następnie umieścić bazę np. w mediach społecznościowych szkoły.

4. PODSUMOWANIE

Zastanów się wspólnie z uczniami i uczennicami, w jaki sposób większość osób podejmuje decyzję o zagłosowaniu na danego kandydata. Co zrobić, by być świadomym wyborcą?

Lekcję podsumuj komentarzem, że – aby sprawdzić kandydatów – należy zacząć od szukania informacji o nich samych i ich programach wyborczych na ich oficjalnych stronach, a nie tylko w przekazach medialnych. Zdobyte informacje warto sprawdzać zawsze minimum w trzech miejscach (reguła trzech źródeł).

Rzetelne źródła informacji potrzebne są, by ocenić prawdziwość informacji. Ze względu na obecność dużej liczby tzw. fake newsów w dzisiejszych czasach warto sprawdzać to, co przeczytaliśmy lub usłyszeliśmy, w pierwotnych źródłach.

Jakie źródło jest rzetelne wg Akademii Fact Chekingu¹?

- Pierwotne – informacja musi być szeroka i pochodzić z miejsca, które ją wydało.
- Oficjalne – informacja musi pochodzić bezpośrednio od danej instytucji lub organizacji.

W tym temacie możesz skorzystać z materiału dodatkowego, dotyczącego fake newsów:

<https://media.ceo.org.pl/aktualnosci/nie-tylko-fake-newsy>

ZADANIE DOMOWE: Świadome głosowanie – narzędzia internetowe

Latarnik Wyborczy to jedyne w Polsce narzędzie, które opiera się na faktycznych odpowiedziach udzielonych przez komitety, a nie na analizie programów partii i kandydatów. Jest przy tym tylko jednym z wielu narzędzi, które są pomocne w świadomym wyborze.

Opowiedz krótko, czym jest Latarnik Wyborczy. Zadaj uczniom i uczennicom zadanie domowe do indywidualnego wykonania, polegające na wypełnieniu testu dostępnego na Latarniku Wyborczym (latarnikwyborczy.pl) – bądź w przeglądarce internetowej, bądź na smartfonie. Udzielone odpowiedzi pozwolą sprawdzić, który komitet wyborczy ma poglądy najbliższe poglądom poszczególnych uczniów i uczennic.

Uczniowie i uczennice mogą też sprawdzić kandydatów np. w serwisie <https://mamprawowiedziec.pl/>, gdzie m.in.:

- analizowane są programy partii,
- można znaleźć artykuły i raporty dotyczące polityki,
- zamieszczane są wywiady z politykami, a także przeklejane wpisy na FB czy Twitterze.

¹ <https://akademia.demagog.org.pl/rzetelne-zrodla-informacji/> (dostęp: 14.04.2020).

KARTA PRACY DLA UCZNIÓW W WIEKU 14-15 LAT

Do wyszukania informacji na temat stanowisk kandydatów wykorzystajcie oficjalne strony internetowe komitetów wyborczych, media społecznościowe kandydatów (Twitter, Facebook), stronę mamprawowiedziec.pl oraz stronę [PAP](https://pap.gov.pl) (Polskiej Agencji Prasowej).

Kandydat	Gdzie szukać informacji?
Andrzej Duda	https://mamprawowiedziec.pl/polityk/31044_andrzej_duda
Władysław Kosiniak-Kamysz	http://kosiniakkamysz.pl/program https://mamprawowiedziec.pl/polityk/41704_wladyslaw_kosiniak-kamysz
Szymon Hołownia	https://holownia2020.pl/NowyPrezydent.pdf https://mamprawowiedziec.pl/polityk/61192
Małgorzata Kidawa-Błońska	https://mamprawowiedziec.pl/polityk/2090_małgorzata_kidawa-blonska https://kidawa2020.pl/kampania
Robert Biedroń	https://mamprawowiedziec.pl/polityk/30926_robert_biedron https://robertbiedron.pl/#program
Krzysztof Bosak	https://mamprawowiedziec.pl/polityk/41286_krzysztof_bosak https://bosak2020.pl/wp-content/uploads/Bosak2020_NowyPorzadek.pdf

STWIERDZENIE	Andrzej Duda	Władysław Kosiniak-Kamysz	Szymon Hołownia	Małgorzata Kidawa-Błońska	Robert Biedroń	Krzysztof Bosak
Media publiczne powinny być dofinansowywane z budżetu państwa						
Pensja minimalna powinna zostać znacznie podwyższona						
W przypadkach podobnych do epidemii koronawirusa należy wprowadzać stan nadzwyczajny						

KARTA PRACY DLA UCZNIÓW W WIEKU 16-17 LAT

Do wyszukania informacji na temat stanowisk kandydatów wykorzystajcie oficjalne strony internetowe komitetów wyborczych, media społecznościowe kandydatów (Twitter, Facebook), stronę mamprawowiedziec.pl oraz stronę [PAP](https://pap.gov.pl) (Polskiej Agencji Prasowej).

Kandydat	Gdzie szukać informacji?
Andrzej Duda	https://mamprawowiedziec.pl/polityk/31044_andrzej_duda
Władysław Kosiniak-Kamysz	http://kosiniakkamysz.pl/program https://mamprawowiedziec.pl/polityk/41704_wladyslaw_kosiniak-kamysz
Szymon Hołownia	https://holownia2020.pl/NowyPrezydent.pdf https://mamprawowiedziec.pl/polityk/61192
Małgorzata Kidawa-Błońska	https://mamprawowiedziec.pl/polityk/2090_małgorzata_kidawa-blonska https://kidawa2020.pl/kampania
Robert Biedroń	https://mamprawowiedziec.pl/polityk/30926_robert_biedron https://robertbiedron.pl/#program
Krzysztof Bosak	https://mamprawowiedziec.pl/polityk/41286_krzysztof_bosak https://bosak2020.pl/wp-content/uploads/Bosak2020_NowyPorzadek.pdf

STWIERDZENIE	Andrzej Duda	Władysław Kosiniak-Kamysz	Szymon Hołownia	Małgorzata Kidawa-Błońska	Robert Biedroń	Krzysztof Bosak
Unia Europejska powinna mieć mniejszy wpływ na polską politykę wewnętrzną						
Należy poszerzyć zakres kompetencji samorządów terytorialnych						
W przypadkach podobnych do epidemii koronawirusa należy wprowadzać stan nadzwyczajny						

KARTA PRACY DLA UCZNIÓW W WIEKU 18-19 LAT

Do wyszukania informacji na temat stanowisk kandydatów wykorzystajcie oficjalne strony internetowe komitetów wyborczych, media społecznościowe kandydatów (Twitter, Facebook), stronę mamprawowiedziec.pl oraz stronę [PAP](http://pap.gov.pl) (Polskiej Agencji Prasowej).

Kandydat	Gdzie szukać informacji?
Andrzej Duda	https://mamprawowiedziec.pl/polityk/31044_andrzej_duda
Władysław Kosiniak-Kamysz	http://kosiniakkamysz.pl/program https://mamprawowiedziec.pl/polityk/41704_wladyslaw_kosiniak-kamysz
Szymon Hołownia	https://holownia2020.pl/NowyPrezydent.pdf https://mamprawowiedziec.pl/polityk/61192
Małgorzata Kidawa-Błońska	https://mamprawowiedziec.pl/polityk/2090_małgorzata_kidawa-blonska https://kidawa2020.pl/kampania
Robert Biedroń	https://mamprawowiedziec.pl/polityk/30926_robert_biedron https://robertbiedron.pl/#program
Krzysztof Bosak	https://mamprawowiedziec.pl/polityk/41286_krzysztof_bosak https://bosak2020.pl/wp-content/uploads/Bosak2020_NowyPorzadek.pdf

STWIERDZENIE	Andrzej Duda	Władysław Kosiniak-Kamysz	Szymon Hołownia	Małgorzata Kidawa-Błońska	Robert Biedroń	Krzysztof Bosak
Należy podwyższyć podatki dla najlepiej zarabiających osób						
Należy wzmocnić niezależność władzy sądowniczej od parlamentu i rządu						
Należy wprowadzić możliwość przejścia na wcześniejszą emeryturę dla osób, które przepracowały większą liczbę lat, niezależnie od ich wieku						
W przypadkach podobnych do epidemii koronawirusa należy wprowadzać stan nadzwyczajny						

KARTA ODPOWIEDZI DLA NAUCZYCIELA

(odpowiedzi kandydatów na dzień 31.03.2020)

Grupa wiekowa	STWIERDZENIE	Andrzej Duda	Władysław Kosiniak-Kamysz	Szymon Hołownia	Małgorzata Kidawa-Błońska	Robert Biedroń	Krzysztof Bosak
14-15 lat	Media publiczne powinny być dofinansowywane z budżetu państwa	TAK	TAK	Brak informacji	TAK	TAK	TAK
	Pensja minimalna powinna zostać znacznie podwyższona	TAK	Brak informacji	Brak informacji	TAK	TAK	Brak informacji
16-17 lat	Unia Europejska powinna mieć mniejszy wpływ na polską politykę wewnętrzną	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK
	Należy poszerzyć zakres kompetencji samorządów terytorialnych	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE
18-19 lat	Należy podwyższyć podatki dla najlepiej zarabiających osób	TAK	Brak informacji	NIE	NIE	TAK	NIE
	Należy wzmocnić niezależność władzy sędziowskiej od parlamentu i rządu	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
	Należy wprowadzić możliwość przejścia na wcześniejszą emeryturę dla osób, które przepracowały większą liczbę lat, niezależnie od ich wieku	TAK	TAK	Brak informacji	NIE	TAK	Brak informacji
Wszystkie grupy wiekowe	W przypadkach podobnych do epidemii koronawirusa należy wprowadzać stan nadzwyczajny	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK

LEKCJA 3

Czy można przeprowadzić demokratyczne wybory online?

VII-VIII klasy szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowe

CELE W JĘZYKU UCZNIĄ/UCZENNICY

Potrafię:

- Wymienić co najmniej 3 zasady demokratycznych wyborów.
- Podać co najmniej 2 przykłady przeprowadzonego na świecie głosowania przez Internet.
- Wskazać trzy wady i trzy zalety głosowania przez Internet.

CZAS TRWANIA

45 min.

METODY I FORMY PRACY

- Praca w grupach.
- Dyskusja.
- Burza myśli.
- Miniwykład.

ŚRODKI I MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

- Tablica/flipchart.
- Kreda/marker.
- Długopisy.
- Kartki papieru/post-ity.

PRZED LEKCJĄ: Poproś uczniów o znalezienie kilku przykładów przeprowadzenia wyborów przez Internet w Polsce lub na świecie.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. ZASADY DEMOKRATYCZNYCH WYBORÓW

Przedstaw cele lekcji. Zapytaj uczniów i uczennice, jakie znają zasady demokratycznych wyborów. Jeśli nie wymienią wszystkich zasad, uzupełnij listę. Wybory demokratyczne to takie, które są:

- powszechne,
- bezpośrednie,
- tajne,
- równe,
- proporcjonalne.

Następnie poproś klasę o wyjaśnienie, co znaczą poszczególne zasady. W uzupełnieniu informacji może Ci pomóc materiał z **załącznika nr 1**.

Warto podkreślić, że w polskim prawie od rodzaju wyborów zależy, które zasady są obowiązujące. Reguluje to Konstytucja RP, która określa, że:

- „Wybory do Sejmu są powszechne, równe, bezpośrednie i proporcjonalne oraz odbywają się w głosowaniu tajnym” (rozdział IV, art. 96 pkt 2)¹.
- „Wybory do Senatu są powszechne, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym” (rozdział IV, art. 97 pkt 2)².
- „Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany przez Naród w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym” (rozdział V, art. 127 pkt 1)³.

1 <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970780483/U/D19970483Lj.pdf>.

2 Tamże.

3 Tamże.

2. GŁOSOWANIE ELEKTRONICZNE

Zapytaj uczniów i uczennic, czym, ich zdaniem, jest głosowanie elektroniczne. Wysłuchaj odpowiedzi. Wyjaśnij w razie potrzeby, że może ono przybierać różne formy. Może to być:

- a. głosowanie przeprowadzone w tradycyjny sposób, ale w którym do zliczania i wizualizacji wyników wykorzystywane są systemy komputerowe,
- b. głosowanie, w którym wyborcy oddają głosy w lokalach wyborczych na specjalnie przygotowanych w tym celu komputerach, co oznacza, że systemy komputerowe są głównym narzędziem do przyjmowania i zliczania głosów,
- c. głosowanie odbywające się przez Internet, w dowolnej lokalizacji wybranej przez głosującego, w którym zliczaniem głosów zajmuje się centralny komputerowy system wyborczy.

O elektronicznym głosowaniu (e-votingu) mówi się najczęściej w odniesieniu do dwóch ostatnich form⁴.

Poproś klasę o wymienienie, przygotowanych przed lekcją, kilku przykładów przeprowadzenia głosowania elektronicznego z Polski lub ze świata⁵.

Podziel klasę na 3- lub 4-osobowe grupy. Każdej grupie rozdaj po jednym z poniższych pytań do zastanowienia się i wypisania odpowiedzi (np. na post-itach):

- **Jakie kryteria powinny zostać spełnione, aby wybory przeprowadzone przez Internet mogły być uznane za demokratyczne?**

Przykładowe odpowiedzi:

- należy zadbać o anonimowość osoby oddającej głos,
- należy opracować taką procedurę głosowania przez Internet, aby każda osoba chcąca wziąć udział w wyborach mogła to zrobić.

- **Jakie mogą być zalety przeprowadzenia wyborów przez Internet?**

Przykładowe odpowiedzi:

- możliwość natychmiastowego zliczania głosów,
- zwiększenie dostępności udziału w wyborach, jeśli można głosować z dowolnej lokalizacji.

- **Jakie mogą być wady przeprowadzenia wyborów przez Internet?**

Przykładowe odpowiedzi:

- konieczność silnego uwierzytelnienia uprawnionej do głosowania osoby, np. poprzez użycie podpisu elektronicznego,
- trudność z zapewnieniem anonimowości w sytuacji, gdy wymagane jest uwierzytelnienie osoby głosującej, np. za pomocą podpisu elektronicznego.

Po ok. 10 minutach zbierz odpowiedzi od grup i przedstaw je na forum. Po omówieniu każdego pytania zapytaj, czy ktoś chce jeszcze uzupełnić listę.

⁴ <https://ipsec.pl/evoting>.

⁵ Przykładowo opis przeprowadzonego głosowania elektronicznego w Estonii i Brazylii można znaleźć tutaj: [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/3AAB58E34E44F07AC1257A2A004440FC/\\$file/Strony%20odBAS_27-7.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/3AAB58E34E44F07AC1257A2A004440FC/$file/Strony%20odBAS_27-7.pdf)

3. ELEKTRONICZNE GŁOSOWANIE W POLSCE

Podziel salę na dwie części. Jedną część sali oznacz jako „TAK”, a drugą jako „NIE”. Zapytaj uczniów, czy – ich zdaniem – możliwe jest zorganizowanie w Polsce wyborów drogą elektroniczną. Poproś, by w zależności od udzielonej odpowiedzi przeszli do tej części sali, która odpowiada ich przekonaniom na ten temat. Zachęć osoby z jednej i drugiej strony do podania kilku argumentów, dlaczego tak uważają.

4. PODSUMOWANIE

Podsumuj lekcję. Zauważ, że głosowanie elektroniczne ma swoje zalety, ale niesie za sobą również wyzwania, wymagające rozwiązania przed upowszechnieniem takiej formy oddawania głosu w wyborach. Podkreśl, że państwo, które decyduje się wprowadzić głosowanie elektroniczne, powinno zadbać przede wszystkim o to, by procedura wyborcza pozostała demokratyczna.

ZASADY DEMOKRATYCZNYCH WYBORÓW

Demokratyczne wybory są zwykle charakteryzowane przy użyciu kilku przymiotników. Są więc one:

- **Powszechne** – czynne prawo wyborcze (czyli prawo głosowania w wyborach) mają wszyscy obywatele danego państwa, a ograniczenia mogą wynikać jedynie z uzasadnionych przestępstw, takich jak wiek (obecnie w Polsce czynne prawo wyborcze uzyskuje się w momencie ukończenia osiemnastu lat), ubezwłasnowolnienie wskutek choroby psychicznej czy kary orzeczonej przez sąd (tzw. pozbawienie praw publicznych). Zasada powszechności nie dotyczy w tym samym stopniu biernego prawa wyborczego (to znaczy prawa kandydowania w wyborach). Tutaj możliwe są różnego rodzaju ograniczenia – obecnie w Polsce, aby kandydować na posła, trzeba mieć ukończone 21 lat, na senatora – 30, a na prezydenta – 35. Władze publiczne mają obowiązek ułatwiać wszystkim udział w wyborach. Dlatego właśnie wybory odbywają się zawsze w dniu wolnym od pracy, a na statkach, w szpitalach i więzieniach tworzy się specjalne obwoły głosowania.
- **Bezpośrednie** – obywatele wybierają swoich przedstawicieli bezpośrednio, a nie jedynie elektorów, którzy dopiero później sami wybierają reprezentantów ludu. Z zasadą bezpośredniości wiąże się też obowiązek osobistego oddania głosu.
- **Tajne** – władze publiczne mają obowiązek zagwarantowania tajności decyzji podjętej przez każdego wyborcę. Dlatego karty do głosowania muszą być anonimowe, a w lokalach wyborczych powinny być stworzone warunki (np. kabiny z kotarami) do poufnego oddania głosu. W lokalu wyborczym wymóg tajności dotyczy także samych wyborców – mają oni obowiązek utajnienia swego głosu po to, by nie wpływać swoją decyzją na innych.
- **Równe** – głosy wszystkich wyborców powinny mieć tę samą wagę. Nie wystarczy więc tylko zastosowanie zasady „jeden wyborca – jeden głos”. Konieczne jest uwzględnienie liczebności danego okręgu wyborczego przy ustalaniu liczby mandatów, jakie będą w nim do zdobycia. Dlaczego? Wyobraźmy sobie dwa okręgi wyborcze, w których wybierano by po jednym posle – w pierwszym jednak mieszkałoby 10 000 ludzi, a w drugim 100 000. Głos wyborcy z pierwszego okręgu byłby w tej sytuacji wart dziesięć razy tyle co wyborcy z drugiego okręgu! W Polsce warunek równości dotyczy jedynie wyborów do Sejmu.
- **Proporcjonalne** – ten przymiotnik wskazuje na przyjętą metodę ustalenia wyniku głosowania, czyli przeliczenia poparcia wyborców na mandaty parlamentarne. Zasada proporcjonalności każe dzielić mandaty proporcjonalnie do liczby uzyskanych przez poszczególne partie głosów. Alternatywą jest zasada większościowa – kiedy to mandat uzyskuje ten kandydat, który zdobył najwięcej głosów. W Polsce wybory do Sejmu mają charakter proporcjonalny, natomiast do Senatu – większościowy.

Źródło: https://koss.ceo.org.pl/sites/koss.ceo.org.pl/files/wyborcze_przymiotniki_lekcja_6.pdf

Od 1995 r. Centrum Edukacji Obywatelskiej zaprasza polskie szkoły do prowadzenia działań profrekwencyjnych przed wyborami. Do tej pory w symulacjach wyborów wzięło udział niemal 3 miliony uczniów i uczennic! Celem akcji „Młodzi głosują” jest zwiększenie uczestnictwa młodych ludzi w życiu publicznym, w tym zachęcenie ich do świadomego udziału w wyborach poprzez:

- umożliwienie młodym udziału w wyborach szkolnych i oddania głosu na konkretne komitety wyborcze,
- dostarczenie informacji na temat procedur demokratycznych i znaczenia wyborów,
- zaangażowanie w działania na rzecz wysokiej frekwencji wyborczej, skierowane do dorosłych wyborców.

Młodzi ludzie – także niepełnoletni – mają swoje zdanie i poglądy. Program „Młodzi głosują” daje im możliwość wypowiedzenia się w ważnych sprawach dla kraju i wspólnoty europejskiej.

Uniwersytet SWPS to nowoczesna uczelnia oparta na trwałych wartościach. Silną pozycję zawdzięcza połączeniu wysokiej jakości dydaktyki z badaniami naukowymi spełniającymi światowe standardy. Oferuje praktyczne programy studiów z psychologii, prawa, zarządzania, dziennikarstwa, filologii, kulturoznawstwa czy wzornictwa, dostosowane do wymagań zmieniającego się rynku pracy. Uniwersytet SWPS od lat dzieli się wiedzą i popularyzuje naukę nie tylko w murach kampusów, lecz także za pośrednictwem mediów społecznościowych oraz własnych kanałów multimedialnych. We współpracy z partnerami zewnętrznymi organizuje liczne wydarzenia poświęcone wyzwaniom współczesności. Dociera do młodzieży, rodziców i opiekunów, osób zainteresowanych samorozwojem, aktualną wiedzą o człowieku i społeczeństwie, nowymi trendami w nauce, kulturze, biznesie, prawie i designie.

Więcej informacji na stronie: www.swps.pl.

Centrum Edukacji Obywatelskiej jest największą polską organizacją pozarządową działającą w sektorze edukacji. Od blisko 25 lat zmieniamy polską szkołę i konsekwentnie pracujemy na rzecz tego, by młodzi ludzie uczyli się mądrzej i ciekawiej, a praca nauczycieli i nauczycielek oraz dyrektorów i dyrektorek była bardziej efektywna i satysfakcjonująca. Wprowadzamy do szkół nowoczesne metody nauczania oraz ocenianie kształtujące. Prowadzimy programy, które pomagają młodym ludziom zrozumieć świat, rozwijają krytyczne myślenie, wiarę we własne możliwości, uczą przedsiębiorczości i odpowiedzialności, zachęcają do angażowania się w życie publiczne i działania na rzecz innych.

Więcej informacji na stronie: www.ceo.org.pl.

